

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

Do użytku wewnętrznego

Gen. bryg. Zbigniew KAMIŃSKI
Płk prof. dr hab. Władysław JAKUBISIAK
Mjr dypl. mgr inż. Janusz URBANIAK

KSZTAŁCENIE OFICERÓW KWATERMISTRZOSTWA WOJSK LĄDOWYCH W CZTERDZIESTOLECIU AKADEMII SZTABU GENERALNEGO WP

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej
S/973

05-001256-001-0

WARSZAWA

1987

12865

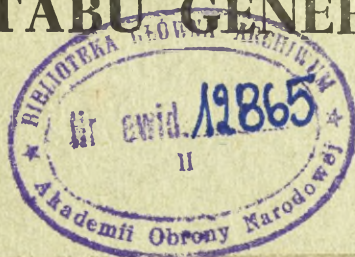
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

Do użytku wewnętrznego

Gen. bryg. Zbigniew KAMIŃSKI
Płk prof. dr hab. Władysław JAKUBISIAK
Mjr dypl. mgr inż. Janusz URBANIAK

KSZTAŁCENIE OFICERÓW KWATERMISTRZOSTWA WOJSK LĄDOWYCH W CZTERDZIESTOLECIU AKADEMII SZTABU GENERALNEGO WP

1

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej

S/973

05-001256-001-0

WARSZAWA

1987

12865

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

im. gen. broni Karola ŚWIERCZEWSKIEGO

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

Do użytku wewnętrznego

Gen. bryg. Zbigniew KAMINSKI

Płk prof. dr hab. Władysław JAKUBISIAK

Mjr dypl. mgr inż Janusz URBANIAK

KSZTAŁCENIE OFICERÓW KWATERMISTRZOSTWA
WOJSK LĄDOWYCH W CZTERDZIESTOLECIU
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO WP

5/963

WARSZAWA

1987 r.

S P I S   T R E Ś C I

- I. Rozwój kadry, dydaktycznej jednostki kwatermistrzowskiej w czterdziestoleciu ASG WP.
- II. KANDYDACI, SŁUCHACZE I ABSOLWENCI studiów kwatermistrzowskich wojsk lądowych w czterdziestoleciu ASG WP.
- III. ^{Formy}~~Oceny~~, metody i treści kształcenia oficerów kwatermistrzostwa wojsk lądowych w czterdziestoleciu ASG WP.

ROZWÓJ KADRY, DYDAKTYCZNEJ JEDNOSTKI
KWATERMISTRZOWSKIEJ W CZTERDZIESTOLECIU
ASG WF

Akademia Sztabu Generalnego została utworzona na podstawie dekretu z 21 października 1947 r. Według założeń formalno-prawnych i rzeczywistego stanu jest ona w Siłach Zbrojnych PRL najwyższą szkołą dowódczo-sztabową i najstarszą w rządzie wyższych uczelni wojskowych. Spełnia ona w tym zakresie rolę wiodącą w systemie wyższego szkolenia wojskowego. Jest również szkołą wyższą w rozumowaniu przedziałów o szkolnictwie wyższym kraju.

Do zadań akademii należy spełnianie funkcji kształcących, tj. nauczanie i wychowywanie słuchaczy. W zakresie wychowawczym akademia ma obowiązek wychowywania słuchaczy na aktywnych budowniczych socjalizmu, oddanych partii i władzy ludowej obywateli - patriotów, internacjonalistów, ściśle związanych z postępowymi i rewolucyjnymi tradycjami narodu i oręża polskiego oraz w duchu braterstwa z Armią Radziecką i armiami państw - członków Układu Warszawskiego.

W zakresie nauczania słuchaczy, w tym także specjalistów kwatermistrzostwa, akademia jest zobowiązana do przygotowania

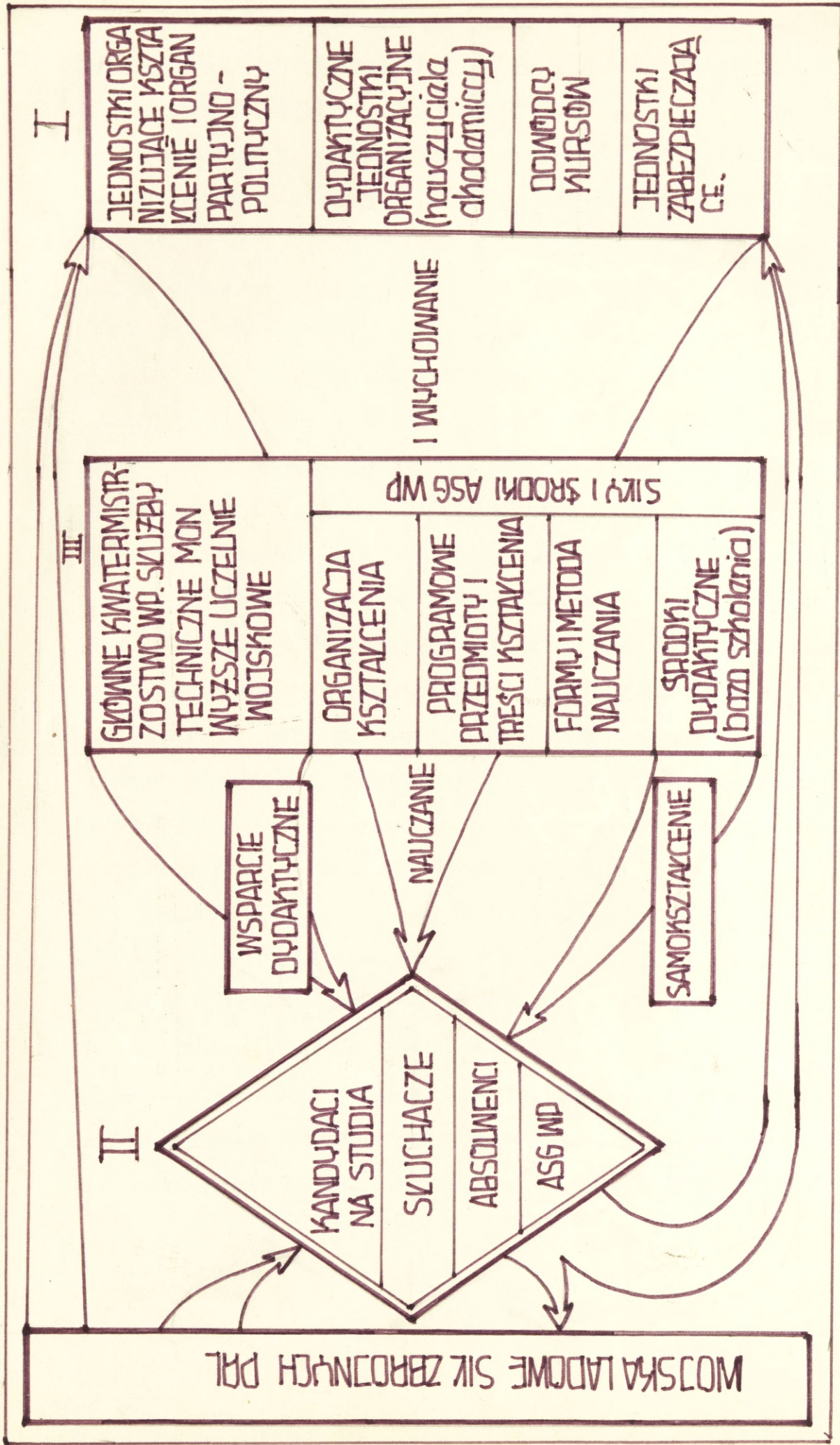
oficerów, którzy po ukończeniu studiów będą zdolni do spełniania funkcji dowódczych i sztabowych, organizatorów bojowego, tyłowego i techniczno-specjalnego zabezpieczenia wojsk na współczesnym polu walki, a także kierowników gospodarki kwatermistrzowskiej w czasie pokoju.

Nie tylko zadaniem, ale i ambicją słuchaczy i kadry ASG WP było i jest jak najlepsze wywiązywanie się z nałożonych zadań i obowiązków, czego dowodem jest fakt odznaczenia naszej uczelni przez Radę Państwa PRL, 7 grudnia 1966 r. Orderem Sztandaru Pracy I Klasy z okazji 20 rocznicy jej działalności.

Obchodzona 12 grudnia w 1987 r. 40 rocznica utworzenia ASG WP skłania także nas - nauczycieli akademickich specjalności kwatermistrzowskiej - do przedstawienia dorobku akademii, a w szczególności dorobku tyłowej komórki dydaktycznej w zakresie kształcenia kadr kwatermistrzowskich wojsk lądowych Sił Zbrojnych PRL. Pragniemy przedstawić stan naszego dorobku naukowego i działalności dydaktycznej w czterdziestolecie, i przybliżyć PT Czytelnikom najstarszą i zasłużoną uczelnię.

Zamierzenie nasze ujęte zostało w trzech artykułach opracowanych przez pracowników dydaktyczno-naukowych najstarszego i najmłodszego pokolenia naszego kolektynu. Tematy poszczególnych artykułów obejmują zagadnienia zawarte w blokach problemowych niżej podanego schematu pt. "Ideowy model kształcenia kadr kwatermistrzowskich w ASG WP dla Sił Zbrojnych PRL".

Kolektyw dydaktycznej jednostki tyłowej jest liczącym się organizmem akademii w zakresie kształcenia kadr kierowniczych dla potrzeb kwatermistrzostwa oraz w rozwoju nauki wojskowej

Idcowy model kształcenia kadr kwatermistrzowskich w ASG WP dla Sił Zbrojnych PRL

w zakresie zabezpieczenia tyłowego wojsk taktycznych i operacyjnych na współczesnym polu walki.

Kolektyw ten, prowadząc i permanentnie intensyfikując wojskowe badania naukowe ściśle współpracuje z Akademią Tyłów i Transportu w Leningradzie, z wojskowymi uczelniami NRD, CSRS, WRL oraz z wojskowymi, polskimi uczelniami, jak: WAP, WAN, WAT, WSOSK i innymi. Jak z tego wynika teoria tyłów w swej istocie to poważny obszar badawczy współmierny do możliwości i ambicji kadry. Teoria tyłów bowiem jest elementem składowym wszystkich podstawowych działów nauki wojennej, takich jak: budowa sił zbrojnych, dowodzenie, sztuka operacyjna, taktyka i całokształt infrastruktury komunikacyjnej, gospodarczej i społecznej na terenie działań wojennych.

Pracownicy naukowo-dydaktyczni w okresie czterdziestolecia istnienia akademii niezależnie od realizowanych prac naukowych na zlecenie instytucji centralnych MON - opracowali i wydali szereg wartościowych podręczników, i skryptów i materiałów do studiowania oraz ćwiczeń do użytku wewnętrznego uczelni, rodzajów wojsk i służb Sił Zbrojnych. PRL.

Szereg prac naukowych zostało wyróżnionych przez ministra obrony narodowej, i komendanta ASG WP oraz aktywność popularyzatorską - przez redakcję "Myśli Wojskowej" oraz "Przeglądu Kwatermistrzowskiego".

W ostatniej dekadzie czterdziestolecia w akademii dokonano rotacji kadry dydaktycznej, dzięki czemu obecnie około 60 % to nauczyciele akademicy młodzi wiekiem, którzy konsekwentnie

podnoszą swoje kwalifikacje fachowe, naukowe i pedagogiczne.

Dla każdego młodego nauczyciela akademickiego zastosowano czterostopniowe podnoszenie kwalifikacji po ukończeniu studiów w ASG WP:

- pierwszy - odbycie praktyki w wojskach operacyjnych;
- drugi - ukończenie studium pedagogizacji w akademii oraz innych studiów podyplomowych, jak również WUML;
- trzeci - opracowanie pracy doktorskiej z dziedziny nauk wojskowych;
- czwarty - otwarcie i realizowanie przewodu habilitacyjnego w celu osiągnięcia samodzielności naukowej.

Z licznych doświadczeń wynika, że w większości przypadków, w cyklach czteroletnich oficerowie uzyskują stopnie naukowe doktora nauk wojskowych i doktora habilitowanego. Stosując ww. model i rytm rozwoju, kolektyw dydaktycznej jednostki tyłowej osiągnął stan około 50 % pracowników naukowych, a w tym 5 samodzielnych pracowników naukowych uprawnionych do kierowania pracami doktorskimi.

Wielu pracowników naukowych jest członkami Rady Wydziału i Rady Naukowej ASG WP, jak również rad instytucji centralnych MON.

Zakładamy, że do 1989 r. będzie około 70 % pracowników naukowych ze stopniami doktora nauk wojskowych.

Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat Rada Państwa PRL nadała dwóm nauczycielom akademickim naszej jednostki dydaktycznej tytuł profesora nadzwyczajnego oraz trzem oficerom

osiągającym szczególnie wysokie wyniki w pracy dydaktyczno-wychowawczej oraz naukowo-badawczej na polu rozwoju nauki wojskowej - tytuły honorowe "Zasłużony Nauczyciel Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej".

Oficerom ofiarnym, głęboko zaangażowanym, którzy wnieśli najwyższy wkład w kształcenie i wychowanie słuchaczy naszej uczelni - komenda ASG WP czterem oficerom przyznała medal oraz dyplom zasłużonego dla Akademii Sztabu Generalnego WP.

Za obronę rozprawy habilitacyjnej oraz dorobek naukowy - Rada Naukowa ASG WP nadała czterem nauczycielom akademickim naszej dydaktycznej jednostki tyłowej stopień doktora habilitowanego, a dziesięciu oficerom stopnie naukowe doktora nauk wojskowych.

Intensyfikując rozwój naukowy nauczycieli akademickich przyświecały nam dwa podstawowe cele:

- pierwszy - aby przez rozwój nauczycieli ponieść poziom kształcenia słuchaczy kwatermistrzostwa i innych specjalności w naszej uczelni i -
- drugi - aby prace naukowe rozwijały teorię tyłów i służyły nie tylko akademii, ale także i wojskom.

Stały rozwój kadry dydaktyczno-naukowej w kolektywie dydaktycznej jednostki tyłowej ASG WP zawdzięczamy poważnemu wkładowi, jaki wnieśli generałowie i oficerowie bratniej Armii Radzieckiej w początkowych latach powstawania tej uczelni oraz takim zasłużonym dla akademii pracownikom naukowym, jak: gen.bryg.prof.dr hab. Lesław DUDEK, gen.bryg.dr Mieczysław CYGAN, płk prof. Felicjan WISNIEWSKI, płk prof.dr hab. Władysław JAKUBISIAK, płk doc.dr hab. Wiesław WÓJTOWICZ, płk doc.dr hab. Eugeniusz NOWAK i płk dr hab. Bohdan GEMBICKI.

Wielu z doktorów nauk wojskowych intensywnie pracuje nad rozprawami habilitacyjnymi, m.in.: płk dr Czesław PORZUCZEK, płk dr inż. Zygmunt OSTOJSKI, mjr dr Mieczysław FAWLISIAK, mjr dr inż. Grzegorz WISNIEWSKI i inni.

W ostatnich latach nasi samodzielni pracownicy naukowci wypromowali 23 doktorów nauk wojskowych, w tym część dla instytucji centralnych MON i wyższych szkół wojskowych.

Przygotowujemy również przyszłych doktorów nauk wojskowych na zorganizowanych w ASG WP przemiennych studiów doktoranckich i w trybie indywidualnym - dla pracujących oficerów.

System tych studiów pozwala na prowadzenie wykładów specjalistycznych i seminariów doktoranckich przez promotorów, także i ^w naszej dydaktycznej jednostce tylowej.

Czterdziestoletnią historię naszej uczelni tworzyli ofiarni generałowie i oficerowie, głęboko zaangażowani patryjotycznie, partyjnie i służbowo, którzy wnieśli swój godny wkład w wykształcenie licznych zastępów wysokiej klasy specjalistów służb kwatermistrzowskich.

Dzięki kierowniczej i inspiratorskiej roli komendy ASG WP, Komitetu Uczelnianego PZPR, organizacji partyjnej będziemy nadal rozwijać i usprawniać proces dydaktyczny w uczelni, jak również podnosić na wyższy poziom rozwój nauk wojskowych i zaplecza naukowo-technicznego dla chwały naszej Alma Mater i Sił Zbrojnych PRL.

KANDYDACI, SŁUCHACZE I ABSOLWENCI
STUDIÓW KWATERMISTRZOWSKICH WOJSK
LĄDOWYCH W CZTERDZIESTOLECIU ASG WP

Ukształtowany system wyższego szkolnictwa wojskowego w Siłach Zbrojnych określił dla ASG WP, w zakresie kształcenia kadr kwatermistrzowskich, następującą rolę:

a/ dypłomowego kształcenia oficerów:

- w specjalności ogólnokwatermistrzowskiej - przygotowanie zastępców dowódców - kwatermistrzów pułku i dywizji zmechanizowanych i pancernych oraz kwatermistrzów związków taktycznych rodzajów wojsk, a także pracowników sztabów kwatermistrzowskich i wykładowców taktyki tyłów w uczelniach wojskowych;
- w specjalności służby komunikacji wojskowej - przygotowanie dowódców, ich zastępców ds. liniowych i szefów sztabów oddziałów wojsk kolejowych i drogowych;

b/ podyplomowego kształcenia oficerów /o wszystkich specjalnościach/ dla przygotowania ich na stanowiska dowódców /szefów, komendantów/ różnych związków tyłowych, wojsk szczebli operacyjnych, oficerów sztabów kwatermistrzowskich i służby komunikacji wojskowej, szczebla central -

nego, okregów wojskowych, i rodzajów sił zbrojnych.

Z przeglądu przytoczonych funkcji kwatermistrzowskich zajmowanych przez absolwentów ASG WP wynika, że w systemie wyższego szkolnictwa wojskowego uczelnia nasza spełnia rolę wiodącą, zajmuje bowiem w szkoleniu dyplomowanym - miejsce średnie, a w podyplomowym prawie całkowicie miejsce najwyższe.

W kształceniu kadr kwatermistrzowskich miejsce fundamentalne w omawianym systemie spełnia Wyższa Szkoła Oficerska Służb Kwatermistrzowskich i Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Inżynieryjnych oraz miejsce najwyższe odpowiednie uczelnie Armii Radzieckiej.

Standart osobowo-zawodowy oficera kwatermistrzostwa
w świetle celów kształcenia w akademii

Dydaktyczno-tyłowa jednostka w stosunku do wszystkich słuchaczy akademii, a w szczególności studiujących na kierunku kwatermistrzowskim ma następujące zadania dydaktyczne i wychowawcze:

a/ w drodze programowych zajęć w akademii, praktyki w jednostkach wojskowych i samokształcenia oraz przy zastosowaniu odpowiednich form organizacyjnych i metod nauczania, a także przy użyciu odpowiednich środków dydaktycznych - spowodować przerobienie przez nauczycieli akademickich i opanowanie przez słuchaczy materiału programowego, w wyniku tego:

zdobycie wiedzy, umiejętności dowódczo-sztabowych w kierowaniu działaniem bojowym wojsk szczebli taktycznych i organizowaniem ich tyłowego zabezpieczenia w warunkach polowych oraz kierowaniu gospodarką pokojową

- na tle tych treści merytorycznych /przedmiotowych/ zdobycie przez uczących się sprawności samodzielnego i analitycznego myślenia kategoriami taktyczno-tyłowymi i ekonomiczno-gospodarczymi;
- przy zastosowaniu licznych ćwiczeń wyrobienie u słuchaczy umiejętności /a nawet nawyków/ całościowego /systemowego/ badania trzech współzależności sytuacyjnych, tj. otrzymanego zadania, dysponowanych do jego wykonania sił i środków oraz na tle szeroko rozumianych warunków, i w wyniku tego badania /analizy i oceny/ - śmiałego podejmowania racjonalnych decyzji o sposobie wykonania zadania;
- ważną umiejętnością do zdobycia w czasie studiów jest również ustne składanie ^{przełożonym} meldunków i stawianie zadań podwładnym w sposób jasny, syntetyczny, stonowany i przy zastosowaniu prawidłowej terminologii taktyczno-operacyjnej i tyłowo-ekonomicznej;
- wprawienie słuchaczy w prace sztabowych, np. takich jak opracowanie planów w różnych formach i treściach, redagowanie tekstów rozkazów, zarządzeń, wytycznych, meldunków i sprawozdań oraz posługiwanie się technicznymi środkami łączności, urządzeniami małej i średniej mechanizacjiⁱ i t.p.;
- przez opracowanie prac kursowych, dyplomowych i publicystycznych oraz działalność w kole naukowym - wyposażenie słuchaczy w umiejętność opracowania materiałów naukowych i popularnonaukowych;

- dzięki realizacji przedmiotu pp. "metodyka szkolenia", jak również przez opracowanie prac kursowych i dyplomowych w formie ćwiczeń - wyposażenie słuchaczy w wiadomości o organizacji, formach i metodach szkolenia kwatermistrzowskiego w wojskach, a także w zdolności do osobistego przygotowania i przeprowadzenia ćwiczenia w koszarach lub w terenie na dowolny temat z określonymi organami dowództwa i jednostkami tyłowymi;
- zainteresowanie słuchaczy literaturą kwatermistrzowską i tyłową i zaszczepienie im umiejętności wykorzystania jej w celach samokształcenia, a także do opracowania prac teoretycznych i ćwiczeń;

b/ ^{dydaktyczna} Tyłowa Jednostka ASG WP w całym okresie swego istnienia wielką wagę przywiązywała do realizacji zadań wychowawczych słuchaczy. Realizując cel ideowo-politycznego i obywatelskiego wychowania ciągle pamiętano o ukształtowaniu pozytywnie ocenionej postawy etyczno-moralnej słuchaczy szczególnie o specjalności kwatermistrzowskiej, ciągłego racjonalizowania pracy jednostek tyłowych i tak w warunkach garnizonowych, jak i polowych.

W procesie dydaktyczno-wychowawczym słuchaczy kwatermistrzostwa odwoływano się nie tylko do ich intelektu, ale także do strony emocjonalnej, wzbudzając zamiłowanie do działalności gospodarczej w jednostkach wojskowych i w tzn - między innymi - sposób pogłębiając motywację ofiarnej służby. Dzięki temu słuchacze i absolwenci kierunku kwatermistrzowskiego ASG WP mają świadomość tego, że to za ich codzienną troską i pracą żołnierze powierzeni ich opiece rozwijają się, hartują zdrowie i zdobywają siły, że to za ich sprawą młodzi obywatele

mają zapewniony żołnierski komfort bytowania w garnizonie i w polu, że to kadry i żołnierze tyłów codziennie i w każdych warunkach realizują największą liczbę czynników żołnierskiego szczęścia - szczęścia, bycia sprawnym obrońcą Ojczyzny.

Ponadto słuchacze i absolwenci kursów kwatermistrzowskich ASC WP rozumieją, że jako organizatorzy zabezpieczenia materiałowego, medycznego, komunikacyjnego itd. wojsk w warunkach bojowych odtwarzają i pomnażają potencjał siły bojowej, i - jak pisał marsz. Zw. Radz. Iwan BAGRAMIAN - w połowie, a może jeszcze więcej niż połowie przyczyniają się do zwycięstwa^{x/}.

Wymagania i warunki przyjęcia oficerów na
kwatermistrzowski kierunek studiów na
Wydziale Wojsk Lądowych w akademii

Zgodnie ze Statutem ASG WP jej słuchaczami mogą być oficerowie zawodowi, którzy wykazali się zdolnościami dowódczymi, organizacyjnymi i wychowawczymi oraz wartościami ideowo-politycznymi i intelektualnymi. Powinny ich cechować: głęboki patriotyzm, internacjonalizm, bezgraniczne oddanie narodowi, partii, władzy ludowej oraz wysokie walory moralno-etyczne, i oczywiście wykazali chęć studiowania w tej uczelni lub zostali wytypowani przez przełożonych.

---

x/ ANTIPIENKO N. - "Na głównym kierunku", Wydawnictwo MON,
Warszawa 1970 r., str. 386.

Poważsze wymagania wobec kandydatów na studia w akademii były przestrzegane w całym czterdziestolecu jej istnienia, są aktualnie i będą stanowiły nadal podstawowe warunki naboru oficerów na studia.

Kandydaci na stacjonarne studia dyplomowe, spełniają cy ww.

warunki mogą być przyjęci na nie jeżeli ponadto:

- nie przekroczyli w roku rozpoczęcia studiów wieku 35 lat;
- legitymują się dyplomem ukończenia wyższych studiów zawodowych;
- uzyskali pozytywną opinię służbową i ewntualnych organizacji politycznych lub młodzieżowych /jeżeli są ich członkami/;
- mają co najmniej pięcioletni staż służby zawodowej;
- zajmują stanowiska dowódcy lub szefa sztabu batalionu /rórmorzędne/ lub starszego oficera w sztabach poszczególnych szczebli dowodzenia, albo szefa zaopatrzenia, a także stanowiska dydaktyczne w szkolnictwie wojskowym;
- ukończyli WKDO, jeżeli szef Departamentu Kadr nie zmieni tego warunku przy naborze kandydatów w danym roku.

Na kwatermistrzowski kierunek studiów w ASG WP najbardziej pożądanymi są kandydaci z dyplomem WSOSK, a na kierunek komunikacji wojskowej - z dyplomem WSOWInż. /specjalność KW/. Z powodzeniem studiuja również na tych kierunkach absolwenci WOSS i sporadycznie WAT oraz innych wyższych uczelni wojskowych. x/

Kandydaci na wszystkie kierunki studiów na Wydziale Wojsk Lądowych zdają egzaminy wstępne, obejmujące następujące przedmioty:

- wiedzę społeczno-polityczną - egz. pisemny i ustny;

---

x/Szczegółowe i wyczerpujące informacje dla zainteresowanych oficerów studiami w ASG WP zawiera "Informator dla kandydatów na studia podyplomowe w ASG WP" dostępny w dowództwie każdego ZT, OW i RSZ.

- taktykę /w zasadzie w zakresie batalionu w tym między innymi i taktykę tyłów/ - egz. pisemny i ustny;
- historię wojskową - sprawdzian ustny;
- topografię wojskową - sprawdzian praktyczny;
- język rosyjski - sprawdzian pisemny i ustny;
- wyszkolenie fizyczne - sprawdzian praktyczny.

W tym miejscu warto nadmienić, że w przybliżeniu do połowy lat siedemdziesiątych kandydaci na studia w ASG WP z dyplomem wyższej uczelni należeli do rzadkich wypadków, a jeżeli się zdarzyli, to byli to absolwenci WAT lub uczelni cywilnych. Powstanie wyższych szkół oficerskich w Siłach Zbrojnych PRL zmieniło ten stan zasadniczo.

Słuchacze studiów kwatermistrzowskich wojsk

lądowych akademii

Od momentu powstania ASG w 1947 r. do 1954 r. naucza się w tej uczelni przedmiotu "tyły wojsk lądowych" na kierunkach wojsk lądowych, jednakże nie ma jeszcze kursów ani grup słuchaczy o specjalności kwatermistrzowskiej.

Organizacja dyplomowych kursów kwatermistrzowskich przypada na okres drugi obejmujący lata 1954-1964. W okresie tym kształcili się oficerów kwatermistrzostwa, którzy przybywali na studia przeważnie mający ukończoną Oficerską Szkołę Intendencji, lub Oficerską Szkołę Kwatermistrzostwa lub z kolei Centrum Wyszkożenia Kwatermistrzostwa i oczywiście praktykę kwatermistrzowską, często na stanowiskach kwatermistrza pułku, dywizji, i wyższych sztabach kwatermistrzowskich.

W latach 1952-1963 r. istniały w akademii studia dyplomowe tzw. "wieczorowe" dla generałów i oficerów przeważnie z instytucji centralnych. Były to grupy składające się ze słuchaczy różnych rodzajów wojsk i służb. W tym trybie ASC ukończyło również kilkunastu absolwentów o specjalności kwatermistrzowskiej. W latach następnych w składzie kursów wieczorowych nie kształcili się już oficerowie kwatermistrzostwa.

Lata ⁵1964-1970 w działalności dydaktycznej akademii (można określić, a punktu widzenia kształcenia słuchaczy kwatermistrzostwa, jako okres trzeci ^{były} ^eznamienny w następujące zdarzenia:

- pierwsze - na studiach dyplomowych, kwatermistrzowskich kształceni byli oficerowie z innych rodzajów wojsk i służb, bez ukończenia szkoły kwatermistrzowskiej i bardzo często bez praktyki gospodarczej w jednostkach, natomiast z wieloletnim doświadczeniem wojskowym. Ukończenie studiów kwatermistrzowskich było dla tych oficerów zmianą kwalifikacji zawodowych. Przyczyną tego bez wątpienia negatywnie ocenionego stanu - była likwidacja szkoły podchorążych CWKwat. w latach pięćdziesiątych i w konsekwencji zanik źródła odpowiednich kandydatów na studia kwatermistrzowskie w ASG WP.
- drugie - sprawna realizacja programów nauczania teorii tyłów oraz względnie równy start do studiów słuchaczy o różnym przygotowaniu zawodowym wymagały posiadania minimum wiedzy kwatermistrzowskiej przez wszystkich słuchaczy. W tym celu Oficerska Szkoła Służb Kwatermistrzowskich otrzymała zadanie wyrównawczego szkolenia z przedmiotów służb kwatermistrzowskich słuchaczy ASG przed i po pierwszym roku studiów.

- trzecia - wychodząc ze zbyt dosłownego rozumienia zasady kształcenia w akademii kadr dowódczo-sztabowych wprowadzono tzw. "grupy zintegrowane". Polegało to na tym, że do zintegrowanych grup szkolnych byli organicznie połączeni specjaliści różnych rodzajów wojsk i służb, uczyli się wg jednolitego programu i tylko na część zajęć specjalistycznych, w tym i kwatermistrzowskich, grupy były dezintegrowane, a słuchacze łączeni w grupy specjalistyczne. Ten sposób organizacji szkolenia nie zapewnił odpowiedniego szkolenia specjalistycznego i w roku 1968 został zaniechany, i z powrotem przywrócono oddzielne grupy szkolne tworzone ze specjalistów ogólnowojskowych, kwatermistrzowskich, artylerii, wojsk inżynierskich, OPL itd.

W końcu lat sześćdziesiątych w dydaktyce znalazła zastosowanie ETO. Pozwoliło to w szkoleniu oficerów kwatermistrzostwa na poświęcenie większej ilości czasu i treści na tematy kierownicze kosztem dotychczasowych tematów kalkulacyjno-planistycznych.

W tym czasie pojawiła się tendencja wielokierunkowego doskonalenia systemów dowodzenia wojskami i tyłami. Powstała więc koncepcja "zintegrowanych tyłów", która została wdrożona w niektórych rodzajach Sił Zbrojnych PRL, a w akademii dydaktycznie wdrożona także i w odniesieniu do tyłów wojsk lądowych. Wdrożenie w procesie nauczania słuchaczy specjalności tyłowych /kwatermistrzowskich i technicznych/ tzw. "tyłów zintegrowanych" pozwala, z tego punktu widzenia, wyodrębnić czwarty okres obejmujący lata 1970 - 1976. ^{051 roku 1980} Po tym okresie zaniechano tych treści szkoleniowych i powrócono do szkolenia oficerów tyłów dla wojsk

lądowych w dwóch pionach organizacyjnych: kwatermistrzowskim i technicznym. Ta koncepcja otworzyła trwający do dziś piąty okres w dyplomowych studiach kwatermistrzowskich ASG WP

Jednocześnie z kształceniem słuchaczy kwatermistrzostwa na kursach dyplomowych tyłowa jednostka dydaktyczna akademii od 1953 r. do 1970 r. szkoliła oficerów na Kursie Doskonalenia Oficerów Służby Tyłów /KDOST/. Na KDOST kształcono oficerów kwatermistrzostwa mających duże praktyczne doświadczenie, lecz przeważnie ze względu na wiek i stan zdrowia nie kwalifikujących się do podjęcia studiów dyplomowych w akademii.

Od początku lat osiemdziesiątych kształcą się oficerów kwatermistrzostwa na podyplomowym studium, z przeznaczeniem dla dowództw jednostek tyłowych, sztabów i służb kwatermistrzowskich szczebli operacyjnych wszystkich rodzajów Sił Zbrojnych PRL.

Również w latach osiemdziesiątych w akademii kształcą się doktorantów w tym także o specjalnościach kwatermistrzowskich i technicznych. Studia specjalistyczne - kwatermistrzowskie na tym kursie są obsługiwane przez samodzielnych pracowników naukowych tyłowej jednostki dydaktycznej akademii. Studia doktoranckie w trybie indywidualnym i na kursach podejmuje oficerowie mający predyspozycje badawcze, szczególnie zdolni i ambitni.

Absolwenci studiów kwatermistrzowskich wojsk lądowych
akademii

Absolwenci dyplomowych studiów kwatermistrzowskich uzyskują tytuł oficera dyplomowanego w korpusie oficerów kwatermistrzostwa i komunikacji wojskowej, i mogą zajmować stanowiska kwatermistrza do związku taktycznego włącznie oraz w sztabach

operacyjnych, służbie komunikacji i wyższym szkolnictwie wojskowym wymagających takich samych kwalifikacji. Ukończenie studiów dyplomowych zapewnia im możliwość dalszego podnoszenia kwalifikacji na studiach podyplomowych w kraju i za granicą oraz studiach doktoranckich, a następnie potencjalną możliwość awansu do stopni generalskich, uzyskania stopni i tytułów naukowych i zajmowania wysokich stanowisk w aparacie kwatermistrzowskim.

Potwierdzeniem realności ww. stwierdzeń jest fakt, że spośród licznego zastępu absolwentów studiów kwatermistrzowskich ASG WP w okresie czterdziestu lat jej istnienia odnotowujemy: piętnastu generałów brygady, dywizji, a także broni, zajmujących najwyższe stanowiska w Siłach Zbrojnych PRL; kilku docentów i profesorów i liczną grupę doktorów nauk wojskowych, i znacznie większy zastęp opracowujących dysertacje naukowe.

Absolwenci studiów kwatermistrzowskich: dyplomowych, podyplomowych i doktoranckich - mają znaczny wkład w rozwój teorii tyłów. W bibliotekach i archiwum ASG WP znajdują się się kilkaset prac naukowych o dużej wartości poznawczej i metodologicznej.

W końcu tego ^{eseju} warto stwierdzić, że sprawność studiów kwatermistrzowskich wyraża się bez mała 100 % wskaźnikiem, co nie znaczy, że studia kończy taki stan słuchaczy jaki je rozpoczynał. Również tyłowa jednostka dydaktyczna akademii ma jeden z wyższych wskaźników obciążenia, tj. pensum godzin dydaktycznych i ilość słuchaczy przypadających na jednego nauczyciela.

Mjr dypl. mgr inż. Janusz URBANIAK
st. asystent KTT
tel. 14731

FORMY, METODY I TREŚCI KSZTAŁCENIA OFICERÓW
KWATERMISTRZOSTWA WOJSK LĄDOWYCH W
CZTERDZIESTOLECIU ASG WP

Głównym celem działalności dydaktyczno-wychowawczej Akademii Sztabu Generalnego od początku jej istnienia było przygotowanie kadr dowódczych i sztabowych odpowiadających aktualnym i perspektywicznym potrzebom Sił Zbrojnych PRL.

Wysiłki całej kadry, a szczególnie wyspecjalizowanej w przedmiotach kwatermistrzowskich, miały na celu wykształcenie oficerów - organizatorów zabezpieczenia tyłowego wojsk w czasie wojny i pokoju, zdolnych do samodzielnego i innowacyjnego myślenia kategoriami politycznymi i ekonomicznymi, tyktyki i sztuki operacyjnej oraz teorii i praktyki tyłów.

W okresie czterdziestu lat istnienia ASG, dzięki systematycznym wysiłkom kadry dydaktyczno-naukowej opracowano własną koncepcję kształcenia, u podstaw której legły takie zasady dydaktyczne jak: jedności nauczania i wychowania oraz związku teorii z praktyką.

W Uczelni nieprzerwanie śledzi się i bada tendencje w rozwoju nauki i techniki, zmiany zachodzące w sztuce wojennej, organizacji oraz technicznym wyposażeniu, a także szkoleniu wojsk. Odpowiednio do tych zmian przekazywana jest słuchaczom wiedza oraz kształtowanie ich umiejętności i nawyki w zakresie metod i sposobów prowadzenia działań

bojowych oraz wszechstronnego - w tym i tyłowego - zabezpieczenia wojsk.

W czterdziestoletniej działalności Akademii Sztabu Generalnego można wyodrębnić kilka okresów.

Okres pierwszy - najtrudniejszy, to lata 1947 - 1955, w których Uczelnia kształtowała się jako placówka dydaktyczno-naukowa.

Początkowo studia w Akademii prowadzono według jednolitego programu o profilu ogólnowojskowym i przy bezwydziałowej strukturze organizacyjnej Uczelni.

Pierwszy program obowiązujący w roku akademickim 1947/1948 obejmował: organizację wojsk, taktykę ogólną, artylerii, broni pancernej, saperów, łączności, lotnictwa, chemicznych środków obrony, taktykę tyłów, metodykę szkolenia oddziałów, służbę sztabów, terenoznawstwo, nauki społeczno-polityczne, historię wojen i języki obce.

W miarę zdobywania doświadczeń programy studiów oraz formy i metody nauczania uległy modernizacji i rozszerzeniu.

Podstawową formą szkolenia z przedmiotów taktyczno-operacyjnych były ćwiczenia grupowe oraz ćwiczenia dowódczo-sztabowe.

Ważną rolę w procesie nauczania słuchaczy ASG odgrywały seminaRIA; poprzedzały one zazwyczaj ćwiczenia główne z taktyki oraz zamykały cykl szkolenia z innych przedmiotów, np. społeczno-politycznych, historii sztuki wojennej.

Od pierwszych lat istnienia Uczelni podejmowano także wysiłki zmierzające do wiązania procesu studiów z praktyczną działalnością sił zbrojnych. Służyły temu między innymi staże

słuchaczy w jednostkach odbywających ćwiczenia na poligonach.

W pierwszym okresie istnienia ASG jej kadra dydaktyczna włożyła wiele wysiłku w utworzenie bazy szkoleniowej, tj. opracowanie wielu materiałów, wykonanie pomocy dydaktycznych, zorganizowanie biblioteki naukowej i in.

Na początku lat pięćdziesiątych, w wyniku postępującej reorganizacji Wojska Polskiego oraz wyposażenia go w nowoczesne uzbrojenie i sprzęt, wystąpiła konieczność podjęcia kształcenia różnorodnych specjalistów dla sił zbrojnych - w tym również oficerów kwatermistrzostwa. Spowodowało to potrzebę dokonania zmian w programach studiów oraz w strukturze organizacyjnej Akademii /utworzono fakultety rodzajów wojsk i służb/. Ponadto należało opracować nowe materiały szkoleniowe oraz określić formy i metody specjalistycznego kształcenia słuchaczy - w tym także o specjalności kwatermistrzowskiej.

Dla poszczególnych profili studiów opracowano oddzielne programy nauczania, przeznaczając tylko pewną ilość godzin na ogólną problematykę taktyczno-operacyjną oraz wspólnie ćwiczenia dowódczo-sztabowe szczebla taktycznego i operacyjnego.

W procesie kształcenia w szerszym niż dotychczas zakresie uczono zasad natarcia wojsk z marszu, działania w głębi operacyjnej w znacznym oddaleniu od sił głównych z uwzględnieniem zmiany kierunku głównego uderzenia oraz przechodzenia z natarcia do obrony i odwrotnie.

Modernizacja i przeobrażanie naszych sił zbrojnych sprawiły, że do programów nauczania wprowadzono wiele zagadnień technicznych. To z kolei wymagało powiększenia i modernizacji bazy szkoleniowej - wykonano wówczas wiele nowych pomocy

teoretyczno-poglądowych oraz rozbudowano sale wykładowe.

Jedną z nowych i bardzo ciekawych form nauczania były i są nadal, podróże wojskowo-historyczne. Pierwsza taka podróż odbyła się w czerwcu 1955 r. nt.: "Udział 1 armii WP w operacji warszawskiej 1 Frontu Białoruskiego w 1945 r". Ta nowa forma kształcenia pobudziła wyobraźnię słuchaczy, stworzyła możliwość wnikliwego spojrzenia na teren, na którym rozgrywały się rzeczywiste działania bojowe, pozwalała na dokonywanie głębokiej analizy stosowanych rozwiązań taktyczno-operacyjnych oraz wniknięcie w skomplikowany mechanizm pola walki.

Okres drugi - lata 1956-1964, odznacza się zasadniczą zmianą dotychczasowych poglądów na sztukę wojenną, dokonana pod wpływem coraz powszechniejszej możliwości zastosowania na polu walki i bitwy broni atomowej.

Atomowe pole bitwy oraz zmiany w uzbrojeniu, technicznym wyposażeniu i organizacji Sił Zbrojnych PRL wymagały opracowania nowych form i sposobów prowadzenia działań bojowych, a zatem i zmiany koncepcji organizacji studiów w ASC. Utworzono wówczas dwa kierunki studiów: wojsk lądowych i wojsk lotniczych. Na kierunku wojsk lądowych wprowadzono cztery pionierstwa specjalistyczne: ogólnowojskowy, artylerii, obrony przeciwlotniczej i kwatermistrzowski.

W programach działań taktyczno-operacyjnych szeroko potraktowano manewrowe formy walki, działania desantowe, przegrupowanie wojsk na duże odległości i inne zagadnienia charakterystyczne dla współczesnego /atomowego/ pola walki.

Wprowadzono również problematykę działania wojsk w warunkach stopniowego lub niespodziewanego zastosowania przez przeciwnika broni jądrowej. Ponadto wzbogacono programy wszystkich kierunków studiów o wybrane tematy takich przedmiotów jak: doktryny wojskowe i polityczne, ekonomika wojenna, ekonometria, międzynarodowe prawo wojenne, logika pragmatyczna, pedagogika i psychologia wojskowa, technologia pracy umysłowej oraz praca partyjno-polityczna w działaniach bojowych.

Nadal trwał proces doskonalenia form i metod nauczania. Wprowadzono bowiem wykłady problemowe, podniesiono metodyczny i przedmiotowy poziom zajęć grupowych, zwiększono ilość zajęć seminaryjnych. Jedną z nowych form szkolenia stały się ogólnoakademickie trzyszczeblowe ćwiczenia szkieletowe z środkami łączności w terenie, w których uczestniczyły wszystkie kursy, w tym także kwatermistrzowskie. Ćwiczenia te pozwalały słuchaczom na poznanie mechanizmu przygotowania działań bojowych wojsk, planowania i kierowania walką, bitwą i operacją jednocześnie na kilku szczeblach dowodzenia.

W procesie dydaktycznym położono większy nacisk na samodzielną pracę słuchaczy, rezerwując jednocześnie do ich dyspozycji więcej wolnego czasu.

Okres trzeci trwający od 1965 r. do 1975 r. to lata, w których zaszły zasadnicze zmiany w zakresie dowodzenia wojskami i tyłami oraz doskonalenia uzbrojenia i wyposażenia wojsk w sprzęt bojowy, a zwłaszcza ich rakietyzacją.

W Akademii, w rezultacie dotychczasowych doświadczeń, szerokiej i wnikliwej dyskusji nad określeniem sylwetki osobowej oficera - absolwenta ASG - wysunięto koncepcję studiów dla wszy-

stkich specjalistów wojsk lądowych według jednolitego programu i zorganizowano, zintegrowane Kursy Wojsk Lądowych. Integracja polegała na reorganizacji kursów i grup szkoleniowych słuchaczy, w skład których weszli w odpowiednich proporcjach wszyscy specjaliści wojsk lądowych.

Problematykę specjalistyczną słuchaczy - oficerów danego rodzaju wojsk uwzględniono tylko w niektórych zajęciach, głównie w ćwiczeniach dowódczo-sztabowych, w pracach indywidualnych i dyplomowych oraz w ramach praktyki specjalistycznej w jednostkach wojskowych.

Po czterech latach powrócono do poprzedniej koncepcji studiów i w roku akademickim 1969/1970 zorganizowano ponownie kursy specjalistyczne, w tym również I Kurs Kwatermistrzowski. Odpowiednio rozszerzono programy nauczania poszczególnych specjalności z szczególnym uwzględnieniem treści taktyczno-operacyjnych.

W nowych programach znacznie zwiększono liczbę zajęć w terenie w formie ćwiczeń grupowych, dowódczo-sztabowych, podróży wojskowo-historycznych z elementami gry wojennej, letnich i zimowych obozów szkoleniowych, kształcenia specjalistycznego w różnych ośrodkach wojskowych oraz ćwiczeń pokazowych organizowanych przez poszczególne okręgi wojskowe, dowództwa i szefostwa rodzajów wojsk. Część ćwiczeń dowódczo-sztabowych odbywa się z wykorzystaniem pociągu. Były one i nadal są przeprowadzane na obszarze kraju. Ćwiczenia te obok celów szkoleniowych spełniają również ważne funkcje wychowawcze, umożliwiając bowiem słuchaczom poznanie kraju pod względem historycznym, geograficznym i gospodarczym.

W ślad za modernizacją procesu studiów, pracownicy dydaktyczno-naukowi Akademii podjęli na szeroką skalę wysiłki w celu

opracowania odpowiednich podręczników i skryptów oraz unowocześnienia bazy szkoleniowej - ośrodka obliczeniowego z wykorzystaniem ETO i szkolnego ośrodka dowodzenia ASG.

Kolejna w tym okresie zmiana profilu studiów dotyczyła kursów kwatermistrzowskich. Od roku akademickiego 1971/1972 rozpoczęto wdrażanie do procesu kształcenia tzw. "systemu tyłów zintegrowanych". Do programów nauczania z Tyłów Wojsk Lądowych wprowadzono dodatkowo znaczną ilość zajęć dotyczących organizacji i pracy służby czołgowo-samochodowej oraz służby uzbrojenia i elektroniki, jak również kierowania gospodarką służb kwatermistrzowskich i technicznych w warunkach pokojowych.

Nowe, zwiększone zadania dydaktyczne spowodowały konieczność opracowania wielu nowych podręczników, skryptów i ćwiczeń oraz uaktualnienia wyposażenia specjalistycznego gabinetu tyłów.

Szczególnie aktywnie w okresie tym zespół nauczycieli - specjalistów zabezpieczenia tyłowego uczestniczył w doskonaleniu procesu dydaktyczno-wychowawczego, dokonując prób zastosowania nowych form i metod nauczania oraz wychowania, np.:

- zastąpienia niektórych wykładów tzw. "lekcją";
- zmodyfikowania przebiegu zajęć grupowych;
- wzbogacenia konferencji pedagogicznych.

Zmieniony profil kształcenia słuchaczy kursów kwatermistrzowskich zakładał, że prócz dotychczasowego specjalistycznego przeszkolenia w Wyższej Szkole Oficerskiej Służb Kwatermistrzowskich w zakresie gospodarki kwatermistrzowskiej, takie samo odbywali oni w Wyższej Oficerskiej Szkole Samochodowej i Ośrodku Szkolenia Służby Uzbrojenia i Elektroniki - zapoznając się tam z gospodarką tych służb.

Okres czwarty, który trwa od 1976 r. charakteryzuje się kolejnymi zmianami, tak organizacyjnymi jak i w zakresie technologii kształcenia.

W Wydziale Wojsk Lądowych zaniechano kształcenia według "systemu tyłów zintegrowanych" i powrócono do pionów: technicznego i kwatermistrzowskiego z wyodrębnieniem w tym ostatnim specjalności: ogólnokwatermistrzowskiej i komunikacji wojskowej.

Przedmioty nauczania - takie same dla wszystkich, choć w różnym wymiarze czasowym w zależności od specjalności - stosowanie do ich charakteru podzielone są na następujące działy:

- taktyczno-operacyjny;
- społeczno-polityczny;
- organizacji i kierowania;
- ogólny.

Działy przedmiotów taktyczno-operacyjnych spełniają wiodącą rolę w procesie kształcenia słuchaczy w ASG WP. Obejmuje on dyscypliny nadrzędne, integrujące wszystkie pozostałe przedmioty w spójny system nauczania i wychowania słuchaczy, doskonalący wiedzę i umiejętności zdobyte w procesie studiowania innych dyscyplin w jednolity kompleks obejmujący problemy gotowości bojowej i mobilizacyjnej oraz odtwarzania zdolności bojowej wojsk w toku działań, w głównie kształtujący wyobraźnię walki, jej organizacji, form i metod prowadzenia. Zgodnie z tym założeniem na wszystkich kierunkach studiów przedmiotami wiodącymi są taktyka ogólna, sztuka operacyjna i taktyka danego rodzaju wojsk /np. w grupach kwatermistrzowskich tyły wojsk lądowych/.

W szkoleniu teoretycznym, którego głównym celem jest przekazanie studiującym określonej wiedzy stosuje się następujące formy organizacji nauczania:

- wykłady kursowe i problemowe prowadzone przez jednego

lub zespół specjalistów /panelowe/;

- repetycje - w celu przede wszystkim utrwalenia, usystematyzowania oraz sprawdzenia przyswojenia wyłożonego wcześniej nowego materiału, jak również wyjaśnienia - w razie potrzeby - zagadnień niezrozumiałych;

- seminarium - mające na celu dokładniejsze studium wiedzy taktyczno-operacyjnej i tyłowej. Forma ta aktywizuje słuchaczy do czynnego udziału w poznawaniu wiedzy i opanowywaniu najbardziej skomplikowanych zagadnień swojej specjalności;

- konwersatoria, w czasie których dyskutuje się wybrane problemy, wnikając w ich szczegóły;

- samodzielne studiowanie bieżącej literatury stanowi indywidualną metodę zdobywania wiedzy z danego przedmiotu;

- gruntowną wiedzę, choć w zakresie zawężonym do określonego tematu, zdobywają słuchacze, pisząc prace kursowe i dyplomowe w formie rozpraw teoretycznych /referatów/ bądź ćwiczeń;

- działalność słuchaczy w kołach naukowych oraz dyskusje między sobą stanowią własną - studentów formę służącą zdobywaniu i utrwalaniu wiedzy.

Nauczyciele akademicy do przekazywania wiedzy wykorzystują takie środki dydaktyczne jak: regulaminy, instrukcje, podręczniki, skrypty, tzw. materiały do studiowania, sprawozdania z ćwiczeń oraz schematy foliogramy, przezrocza, filmy, nagrania magnetofonowe i wideomagnetyczne.

Słuchacze ASG o specjalności ogólnokwatermistrzowskiej zdobywają w czasie studiów nie tylko wiedzę teoretyczną w zakresie teorii tyłów oraz ich roli i miejsca w systemie walki i operacji, ale również nabywają umiejętności w dowodzeniu tyłami oraz kierowaniu zabezpieczeniem tyłowym wojsk szczebli taktycznych i operacyjnych w organizowaniu współdziałania pomiędzy SD, TSD i jednostkami tyłowymi, w organizowaniu rekonesansu kwatermistrzowskiego,

wypracowywaniu, ogłaszaniu i meldowaniu decyzji w zakresie zabezpieczenia tyłowego wojsk.

Najlepszą formą nauczania, właściwie przygotowującą słuchaczy do przyszłych ról zawodowych są bez wątpienia ćwiczenia.

W procesie dydaktycznym ASG ze słuchaczami o specjalności tyłowej prowadzi się ćwiczenia:

- grupowe;
- treningi sztabowe;
- dowódczo-sztabowe /w tym gry wojenne i ćwiczenia szkieletowe/.

Celem ćwiczeń grupowych jest nauczanie i wdrażanie słuchaczy do praktycznego stosowania nabytych wiadomości teoretycznych w konkretnej sytuacji taktyczno-tyłowej, ukształtowanie niezbędnych umiejętności w zakresie organizowania zabezpieczenia tyłowego walczących wojsk oraz ujednoczenie poglądów w zakresie rozwiązywania problemów taktyczno-tyłowych.

Szczególną rolę w kształceniu słuchaczy grup tyłowych odgrywają ćwiczenia specjalistyczne, których celem jest pogłębienie i doskonalenie umiejętności fachowych studiujących. W czasie ich trwania oficerowie szczegółowo i wnikliwie rozpatrują poszczególne etapy pracy kwatermistrza, od otrzymania zadania poprzez jego analizę, wydanie zarządzeń wstępnych, ^{ocenę} sytuacji, wypracowanie zamiaru a następnie decyzji tyłowej, jej zameldowanie oraz doprowadzenie do wykonawców, opracowanie dokumentów bojowych /tyłowych/, aż po elementy pracy w toku działań bojowych.

Znacznie większe możliwości w zakresie doskonalenia umiejętności słuchaczy stwarzają ćwiczenia dowódczo-sztabowe, w których występują oni w roli oficerów kwatermistrzostwa /pułku, dywizji, armii/. Ćwiczący podnoszą na wyższy poziom swoje umiejętności w organizowaniu zabezpieczenia tyłowego wojsk walczących w różnych warunkach i zmieniających się sytuacjach

taktyczno-tyłowych a ponadto nabywają wprawy w realizacji zespołowych prac sztabowych.

Ćwiczenia dowódczo-sztabowe prowadzone są w szkolnym ośrodku dowodzenia, w salach wykładowych, z wykorzystaniem pociągu oraz podczas letnich i zimowych obozów szkoleniowych.

Najwyższą formą kształcenia słuchaczy w procesie studiów w ASG są ćwiczenia szkieletowe prowadzone w końcu każdego roku akademickiego. Są one podsumowaniem całorocznego wysiłku słuchaczy i sprawdzianem stopnia opanowania przez nich wiedzy teoretycznej oraz umiejętności jej zastosowania w praktyce. Oceniając udział w nich poszczególnych oficerów, można określić ich przydatności do pełnienia rzeczywistych funkcji w aparacie kwatermistrzowskim. W latach siedemdziesiątych spełniały one również rolę ćwiczeń egzaminacyjnych.

Bardzo dużą rolę w przybliżeniu słuchaczom ich przyszłej rzeczywistości służbowej odgrywają pokazy:

- sprzętu bojowego i specjalistycznego /tyłowego/;
- działania dowództw, jednostek bojowych i tyłowych;
- garnizonowej i poligonowej bazy szkoleniowej.

W kształceniu słuchaczy grup tyłowych szczególne znaczenie mają pokazy sprzętu kwatermistrzowskiego, rozwiniętego tyłowego stanowiska dowodzenia, pracujących punktów zaopatrzenia, czynnych urządzeń oraz działania pododdziałów i oddziałów tyłowych.

Ponieważ część słuchaczy grup tyłowych wywodzi się spoza tej specjalności - przeto pokaz taki jest dla wielu z nich pierwszym kontaktem z kwatermistrzostwem w polu.

Podobną rolę do pokazów, tylko w znacznie szerszym zakresie merytorycznym i metodycznym odgrywają praktyki słuchaczy - po pierwszym i drugim roku studiów - na stanowiskach kwatermistrzów pułków, dywizji. W czasie ich trwania słuchacze konfrontują wiedzę teoretyczną z życiem codziennym w oddziałach i związkach taktycznych oraz poznają zasady działalności gospodarczej i szkoleniowej służb kwatermistrzowskich w czasie pokoju.

Nieco inną formą praktyki jest udział części słuchaczy w krótkotrwałych ćwiczeniach z wojskami na poligonach, w których występują na stanowiskach oficerów sztabów i służb kwatermistrzowskich.

Każda z form kształcenia stosowana w toku nauczania przedmiotów taktyczno-operacyjnych słuchaczy grup tyłowych w ASC w określonym stopniu przyczynia się do osiągnięcia głównego celu, tj. wykształcenia kwatermistrzów oddziałów i związków taktycznych oraz oficerów wyższych sztabów i służb kwatermistrzowskich.

Dział przedmiotów społeczno-politycznych odgrywa szczególną rolę w zakresie pogłębiania świadomości politycznej słuchaczy, kształtowania ich postw. ideowych oraz cech charakteru właściwych oficerowi państwa socjalistycznego.

W przedmiotach tego działu eksponuje się treści ukierunkowane na wyrobienie u słuchaczy patriotyzmu, socjalistycznej świadomości, ideowo zaangażowanych postaw oraz umiejętności poznawania i kształtowania stanu ideowo-politycznego i moralnego podwładnych.

W toku studiów słuchacze pogłębiają znajomość teorii i metodologii marksistowsko-leninowskiej umożliwiającej zrozumienie praw rozwoju społecznego, wojny i walki zbrojnej oraz prawidłową ocenę zjawisk społeczno-politycznych zachodzących w kraju i w świecie.

Przedstawione zagadnienia znajdują odbicie w programach takich przedmiotów społeczno-politycznych nauczanych w ASC, jak np: marksistowsko-leninowska filozofia i socjologia, ekonomia polityczna, naukowy komunizm oraz praca partyjno-polityczna.

Przedmioty działu organizacji i kierowania obejmują treści służące kształtowaniu u słuchaczy umiejętności dowodzenia, niezbędnych kwatermistrzowi - organizatorowi zabezpieczenia tyłowego wojsk.

W toku nauczania kształtowana jest kultura sztabowa słuchaczy oraz doskonalone są umiejętności naukowej organizacji pracy dowódczo-sztabowej.

Dział przedmiotów ogólnych w całości kształcenia traktowany jest jako uzupełniający. Obejmuje on języki obce, wychowanie fizyczne oraz doskonalenie umiejętności strzeleckich.

Nauce języków obcych służą nie tylko zajęcia lektorskie, ale • doskonaleniu języka rosyjskiego - również prowadzenie w nim fragmentów ćwiczeń grupowych i dowódczo-sztabowych jak też opracowywanie niektórych dokumentów bojowych i kierowania zabezpieczeniem tyłowym.

x

x

x

Przedstawiona w ogólnym zarysie historia i dzień dzisiejszy kształcenia oficerów kwatermistrzostwa wojsk lądowych w Akademii Sztabu Generalnego WP jest tylko zwróceniem uwagi szerokiego grona Czytelników wojskowych na ogromny dorobek i wkład Uczelni w dzieło unowocześnienia Sił Zbrojnych PRL, poprzez przygotowanie oficerów kwatermistrzostwa na stanowiska kierownicze w tym pionie.

Obecny etap rozwoju myśli wojskowej oraz stosowanej techniki bojowej stawia przed Akademią nowe, bardziej złożone zadania dydaktyczno-wychowawcze.

Oficer kwatermistrzostwa - absolwent Akademii Sztabu Generalnego WP, który zna charakter i sposób prowadzenia współczesnych działań bojowych, umie dowodzić podległymi jednostkami tyłowymi, powinien również posiadać umiejętność posługiwania się elektroniczną techniką obliczeniową i metodami matematycznymi, które są niezbędne do unowocześniania procesu dowodzenia i kierowania.

Wykaz wykorzystanej literatury

1. B. Chocha, A. Karpiński, Akademia Sztabu Generalnego im.gen.broni K. Świerczewskiego kuźnią kadr dowódczych i ośrodkiem naukowo-badawczym sił zbrojnych, Wojskowy Przegląd Historyczny nr 2/74.
2. W. Jakubisiak, Rozwój działalności szkoleniowej - przygotowania kadr kwatermistrzowskich w ASG WP w okresie 40-lecia LWP, Materiał do studiowania, Wyd.ASG WP, Warszawa 1984 r.
3. E. Koszlej, Zarys dziejów Katedry Taktyki Tyłów 1947-1976, Maszynopis Archiwum ASG WP, Warszawa 1976 r.

1244

